

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 6950/2021
23.02.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Звездане Лутовац, председника већа, Драгане Маринковић и Иване Рађеновић, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., чији је пуномоћник Мирко Почуча, адвокат из ..., против туженог ББ из ..., чији је пуномоћник Небојша Попадић, адвокат из ..., ради супружничког издржавања, одлучујући о ревизији тужиле изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж2 38/21 од 27.05.2021. године, у седници одржаној 23.02.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужиле изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж2 38/21 од 27.05.2021. године.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П2 1439/19 од 02.11.2020. године, ставом првим изреке обавезан је тужени да на име свог доприноса за издржавање тужиле плаћа месечно 15% од својих редовних месечних примања, почев од 11.07.2019. године па убудуће, док за то буду испуњени законски услови, сваког 01-ог до 05-ог у месецу за текући месец, уплатом на текући рачун тужиле који се води у ... . Ставом другим изреке одбијен је тужбени захтев у делу преко досуђених 15% од редовних месечних примања туженог, до тражених 1/3 примања туженог на име доприноса за издржавање тужиле. Ставом трећим изреке одбијен је тужбени захтев којим је тужила тражила да се тужени обавезе да на име свог доприноса за издржавање тужиле плаћа месечно износ од по 5.000,00 динара почев од 10.07.2018. године до 10.07.2019. године са законском затезном каматом од пресуђења па до исплате. Ставом четвртим изреке, одлучено је да свака страна сноси своје трошкове парничног поступка.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж2 38/21 од 27.05.2021. године, ставом првим изреке жалба тужиле је одбијена и првостепена пресуда је потврђена у ставовима другом, трећем и четвртим изреке. Ставом другим изреке преиначена је првостепена пресуда у ставу првом изреке тако што је одбијен тужбени захтев којим је тужила тражила да се обавезе тужени да на име свог доприноса за издржавање тужиле плаћа месечно 15% од својих редовних месечних примања, почев од 11.07.2019. године, па убудуће док за то буду испуњени законски услови, сваког 1-ог до 5-ог у месецу за текући месец, уплатом на текући рачун тужиле који се води у ... . Ставом трећим изреке одлучено је да свака страна сноси своје трошкове другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилца је изјавила ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка, погрешне примене материјалног права и погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања.

Тужени је поднео одговор на ревизију тужилце.

Врховни касациони суд је испитао побијану одлуку применом члана 408. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“, број 72/11, 55/14, 87/18 и 18/20), у вези са чланом 208. Породичног закона, па је оценио да је ревизија неоснована.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, а у поступку пред другостепеним судом није дошло до пропуста у примени или до погрешне примене које од одредаба овог закона, па нема ни повреде из члана 374. став 1. ЗПП, у вези чланова 383, 394, 231. и 259 ЗПП на које се ревизијом указује.

Према чињеничном стању утврђеном по одржаној расправи пред другостепеним судом, на коме је заснована побијана одлука, парничне странке су закључиле брак 02.08.1997. године у Београду, немају заједничке деце али имају пунолетну децу из претходних бракова и то: тужилца ћерку и сина, а тужени сина. Парничне странке живе заједно у стану који је настао надзиђивањем равне кровне терасе на вишеспратном стамбеном објекту и који су заједно градили у току брака, а поводом које непокретности се води поступак за поделу брачне тековине. Пресудом Првог основног суда у Београду П2 1194/18 од 21.02.2019. године разведен је брак парничних странака.

Тужилца је рођена ... године, по занимању је ..., незапослена је, имала је операцију ... плућа 2012. године. Тужилца је од заснивања заједнице живота 1995. године извесно време радила у ... као ..., а између 2003-2006. године престала је да ради. Из уверења Републичког фонда ПИО од 24.10.2018. године, утврђено је датум почетка осигурања 15.03.1992. године и 01.05.1995. године, а датум престанка осигурања је 31.12.1996. година, а из уверења о здравственом стању од 31.10.2018. године Института за медицину рада Србије „Др Драгомир Карајовић“ утврђено је да не постоји потпуни губитак радне способности тужилце, већ да није способна за рад на радним местима где би била изложена тешким физичким оптерећењима и напрезањима, није способна за рад у аерозагађеној радној средини, нити за рад у лошим климатским условима и да није способна за рад дужи од омочасовног радног времена. Тужени је тужилци давао 5.000,00 динара недељно за храну и текући живот до 10.07.2019. године када је престао, с обзиром да је она одбила да прими новац, а до марта 2020. године плаћао је трошкове тужилциног мобилног телефона који су износили од 400,00 до 600,00 динара. Тужилцина деца јој месечно дају 150 - 200 евра, а ћерка јој набавља гардеробу и обућу. По основу наслеђе тужилца је на име свог нужног дела добила око 2.000-3.000 евра. Тужилца није остварила право на пензију или инвалидску пензију, није се пријавила за социјалну помоћ, није се пријавила Националној служби за запошљавање, није покренула поступак преквалификације - оспособљавања за

послове које би могла да обавља с обзиром на њену здравствену способност и стручну оспособљеност, нити је покушала да конкурише за најпростије послове за које не треба физички напор. Месечне потребе тужиле су укупно 32.000,00 динара и у исте спадају трошкови: хране, режија, као и за личне потребе - облачење, хигијена, мобилни телефон и лекови које узима, у које спада и пумпица за астму.

Тужени је рођен ... године, запослени је у ... од 20.05.1986. године и остварује нето зараду око 94.000 динара. Током трајања заједнице живота и након развода брака тужени је сносио и сноси режијске трошкове за стан у коме живе, а који се односе на струју, кабловску телевизију и телефон. Тужени је решењем Првог општинског суда у Београду О 613/2003 од 01.04.20103. године оглашен за наследника на заоставштини иза покојног оца на непокреним и покретним стварима, као и на новчаним средствима (ближе наведеним у образложењу побијане пресуде). Тужени нема никакву уштеђевину, а на рачунима (на којима је оглашен за наследника) била су минимална новчана средства која је „појела“ инфлација. Месечне потребе туженог су 50.000,00-60.000,00 динара и односе се на храну, трошкове комуналија и телефона и повремене трошкове одеће и обуће. Тужени помаже сину (рођен ... године) који студира и незапослен је, а има супругу и дете.

Првостепени суд је усвојио тужбени захтев, оценивши да су у конкретном случају испуњени услови за супружничко издржавање у смислу одредбе члана 151. став 1. Породичног закона, с обзиром да тужилца нема довољно средстава за издржавање, незапослена је и лошег је здравственог стања, док је тужени запослен и остварује месечну зараду која са додацима и прековременим радом износи око 94.000,00 динара, због чега је делимично усвојио, делимично одбио тужбени захтев и одлучио на начин ближе наведен у изреци првостепене пресуде.

После расправе одржане пред другостепеним судом у смислу одредбе члана 383. став 4. ЗПП, ради правилног утврђивања чињеничног стања, на којој је поновљено извођење доказа читањем свих писмена у списима и записника са расправа, те поновним саслушањем парничних странака, другостепени суд је закључио да тужилца нема право на супружничко издржавање пошто није неспособна за рад, а није предузела ни једну радњу којом би своју материјалну ситуацију побољшала јер није искористила могућност стицања зараде својим радом, због чега нису кумулативно испуњени услови за примену одредбе члана 151. став 1. Породичног закона за обавезивање туженог да доприноси њеном издржавању, због чега је првостепена пресуда преиначена у ставу првом изреке и одбијен тужбени захтев.

По оцени Врховног касационог суда одлука другостепеног суда је заснована на правилној примени материјалног права.

Одредбом члана 151. став 1. Породичног закона („Службени гласник РС“ број 18/05...6/15), прописано је да супружник који нема довољно средстава за издржавање, а неспособан је за рад или је незапослен, има право на издржавање од другог супружника сразмерно његовим могућностима.

Сагласно наведеном, код оцене да ли супружник који тражи издржавање нема довољно средстава за живот, односно нема могућности да их стиче, релевантне су околности које су прописане императивном одредбом члана 151. став 1. Породичног закона. Наиме, само супружник који је материјално необезбеђен и неспособан за рад или је незапослен има право на издржавање на терет другог супружника, под условом да други супружник има могућност да ту законску обавезу извршава. У конкретном случају из уверења о здравственом стању од 31.10.2018. године утврђено је да не постоји потпуни губитак радне способности тужиље, већ да тужиља није способна за рад на радним местима где би била изложена тешким физичким оптерећењима и напрезањима, у аерозагађеној радној средини, нити за рад у лошим климатским условима и није способна за рад дужи од омочасовног радног времена. Стога је по оцени Врховног касационог суда другостепени суд правилно закључио да у конкретном случају нису испуњени услови кумулативно прописани цитираном одредбом члана 151. став 1. Породичног закона за обавезивање туженог да доприноси издржавању тужиље, имајући у виду да тужиља има очувану радну способност.

Тужиља у ревизији указује да је незапослена, да се налази у позном животном добу (... година) и погоршаног је здравственог стања. Наиме, имајући у виду пасиван однос тужиље у погледу стицања средстава за сопствено издржавање (радним неангажовањем) и непријављивањем Националној служби за запошљавање, то наведено искључује њено право на издржавање од стране туженог који од тренутних примања задовољава своје потребе и намирајује режијске трошкове стана који је стечен у току трајања брачне заједнице и у коме живи тужиља. Из ових разлога по мишљењу овог суда нису испуњени услови из члана 151. став 1. Породичног закона за обавезивање туженог да издржава тужиљу, с обзиром на околност да код тужиље не постоји потпуни губитак радне способности и да својим радом може да стекне средства која су јој потребна за издржавање, као и околност да није предузела ни једну радњу којом би своју материјалну ситуацију побољшала (није се пријавила за социјалну помоћ, није се пријавила Националној служби за запошљавање и није покренула поступак преквалификације – оспособљавања за послове које би могла да обавља с обзиром на њену здравствену способност и стручну оспособљеност, нити је покушала да конкурише за најпростије послове за које не треба физички напор), те да таквим поступањем није искористила могућност стицања зараде својим радом.

Нису основани наводи ревизије да је на туженом био терет доказивања чињенице да је тужиљи престала радна способност. Наиме, терет доказивања чињенице које су важне за доношење одлуке, односно за настанак или остварење права, сноси странка која тврди да има то право, па је на тужиљи у смислу одредбе члана 231. ЗПП био терет доказивања чињенице да није способна за рад. Како тужиља током поступка није предложила извођење доказа вештачењем на основу кога би се утврдило да је услед болести, инвалидности или старости неспособна да својим радом оствари средства за своје издржавање, правилно је другостепени суд преиначио првостепену пресуду и одбио тужбени захтев.

Правилно је одлучено и о трошковима поступка применом члана 207. Породичног закона у вези члана 165. став 2. ЗПП

Имајући у виду наведено, Врховни касациони суд је применом одредбе члана 414. став 1. Закона о парничном поступку, одлучио као у изреци.

**Председник већа-судија
Звездана Лутовац, с.р.**

За тачност отправака
Управитељ писарнице
Марина Антонић